

اسماعیل نوریزاده، کاردان علوم آزمایشگاهی، شبکه بهداشت و درمان مشگین شهر، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
 رضا فخری خیابوی، دکترای حرفه ای پزشکی عمومی، شبکه بهداشت و درمان مشگین شهر، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
 منصوره عشقی، کارشناس ارشد مامایی، شبکه بهداشت و درمان مشگین شهر، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
 رفعت موحد، کاردان مامایی، شبکه بهداشت و درمان مشگین شهر، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

گذری بر ویروس‌های نوظهور عامل تب حاد خونریزی دهنده

و قطعه M یک سرورگروپ ویروسی جدید بنام Simbu است. در حال حاضر این ویروس در بسیاری از کشورها به خصوص در کشور پرو و برزیل دیده می‌شود. این ویروس می‌تواند در مناطق بومی تب دانگ مشاهده شود، بنابراین امکان اشتباه در تشخیص بیماری وجود دارد. انتقال آن از طریق حشرات صورت می‌گیرد. افزایش جمعیت پشه‌های گزنده افزایش شیوع ویروس را موجب می‌شود. علاوه بر Iquitos virus، ویروس جدید دیگری بنام Itaya نیز اخیراً از مناطق بومی Iquitos virus گزارش شده است. این ویروس نیز یک نوع بونیوویروس با سابقه بازآرایی ژنتیکی است. اینکه این ویروس جدید می‌تواند عامل تب هموراژیک حاد باشد یا نه، نیازمند مطالعات بیشتر در آینده است.

۲- Ilesha shake

یک بیماری تب‌دار حاد همراه با اریتما است. این بیماری اولین بار در ماداگاسکار دیده شده و در حال حاضر در آفریقا وجود دارد. ابه تازگی توانسته‌اند این ویروس پاتوژن را در جنس Orthobunyavirus از خانواده Bunyaviridae شناسایی نمایند که Ilesha virus نامیده می‌شود. این بیماری نوعی تب هموراژیک حاد است که مضافاً می‌تواند باعث ایجاد منگوانسفالیت هم گردد. این ویروس می‌تواند در میزبان مخزن حیوانی یافت شود.

از نظر ژنتیکی این ویروس می‌تواند، تبادل ژنتیکی بالایی با Bunyamwera virus و Ngari virus داشته باشد، که ویروس جدیدی است که در شرق آفریقا وجود دارد. محققان با تمرکز مطالعات بر Ngari virus دریافتند که این ویروس نتیجه بازآرایی ژنتیکی بین Bunyamwera virus و قطعه M مشتق شده از Batai virus است. Ngari virus می‌تواند عامل تب هموراژیک باشد. این ویروس اولین بار در انسان‌ها در کشور سنگال دیده شده و ناقل آن که نوعی پشه است مورد شناسایی قرار گرفته است.

بیماری‌های تب‌دار حاد یک چالش مهم در پزشکی داخلی هستند. بیماری خونریزی‌دهنده حاد عارضه مهمی است که با تب و خونریزی حاد همراه است. این بیماری در بسیاری از کشورهای دنیا دیده شده و در کشورهای در روند پیشرفت مناطق گرمسیری با انسیدانس بالایی اتفاق می‌افتد. در نتیجه پیشرفت علم زیست پزشکی، عوامل تازه تری به‌عنوان مسبب این بیماری دانسته اند. عفونت ویروسی یک عامل شایع مهم است. در این میان، عفونت با ویروس تب دانگ، به خوبی شناخته شده است که توسط یک نوع آربوویروس به نام ویروس دانگ ایجاد می‌شود. باین حال ویروس‌های جدیدی مورد شناسایی قرار گرفته‌اند، که عامل ایجاد تب هموراژیک است. این بیماری‌ها همواره در ردیف بیماری‌های ویروسی نوظهور قرار می‌گیرند، زیرا می‌توانند در بهداشت جامعه مشکل‌آفرین باشند. در واقع این ویروس‌های جدید در دنیای ما وجود دارند و فقط ما نمی‌توانیم آن‌ها را تشخیص دهیم. برای اطمینان می‌گوییم که آن ویروس‌های پاتوژن می‌توانند بیماری‌های شدید و جدی ایجاد نمایند که تا به حال مورد شناسایی قرار نگرفته‌اند. تشخیص ویروس‌های جدید که می‌توانند بیماری تب‌دار هموراژیک ایجاد نمایند کار مشکلی است، علاوه بر این، این بیماری‌ها می‌توانند عالمگیر شوند و مستلزم پایش و مراقبت ویژه هستند.

معرفی تعدادی از بیماری‌های ناشی از ویروس‌های نوظهور

۱- Oropouche fever

تب اورپوچ یک بیماری شناخته شده است که در آمریکای شمالی دیده شده است. طبق گزارش‌های دو محقق به نام‌های Alvarez Falconi و R'ios Ruiz تظاهرات بالینی شامل تب بالای ۳۸ درجه، سردرد، درد مفاصل و عضلات، ورم ملتحمه، تهوع، استفراغ و اسهال و در تعدادی از موارد خونریزی شدید از بینی، لثه و واژن بودند. اسناد جدید نشان می‌دهد که این بیماری ناشی از ویروسی بنام Iquitos virus بوده که موتاسیون یافته از ویروس Oropouche است. ویروس Iquitos در خانواده بونیوویروس‌ها طبقه‌بندی می‌شود و نخستین بار از کشور پرو گزارش شده است. بازآرایی ژنتیکی می‌تواند در این ویروس مشاهده شود. ویروس Iquitos دارای قطعات S و L ویروس اورپوچ

۳- تب شدید با سندرم ترومبوسیتوپنیک

یک بیماری جدید اورژانسی است که در شرق آفریقا دیده شده است. علیرغم ترومبوسیتوپنی شدید و مرگومیر بسیار بالا این بیماری بدون عوارض خونریزی است. ترومبوسیتوپنی معمولاً با علائمی مثل کبودشدگی، خون‌مردگی، خونریزی در دهان، خون دماغ شدن، قاعدگی‌های شدید یا طولانی، وجود خون در ادرار، ضعف و بی‌حالی و... بروز می‌کند. البته این عارضه در موارد حاد، بخصوص در کودکان طی چند ماه بهبود می‌یابد، اما در موارد مزمن، درمان صددرصد نیست و حتی احتمال عود مجدد وجود دارد. در این میان عوارضی مثل سکتة مغزی، خونریزی شدید و اثرات جانبی دارودرمانی ترومبوسیتوپنی را هم نباید نادیده گرفت.

۴- عفونت ناشی از ویروس Zika

یک بیماری تب‌دار حاد مهم و اورژانسی جدید است و ویروس آن یک نوع فلاویویروس می‌باشد. تظاهرات بالینی عفونت ناشی از ویروس Zika بسیار شبیه به تب دانگ است، بنابراین اشتباه در تشخیص بیماری مکرراً روی می‌دهد. آزمایش ساده سنجش IgM تب دانگ می‌تواند منجر به بروز نتایج مثبت کاذب شود. این عفونت ویروسی در تعدادی از کشورهای شمال قاره آسیا دیده می‌شود و اخیراً به کشورهای غربی هم منتقل شده است. این ویروس می‌تواند از طریق انتقال جنینی نیز منتقل شود. مادر آلوده به این ویروس می‌تواند ویروس را به کودک خود از طریق جفت یا در هنگام زایمان منتقل نماید. برخی از علائم بارز این بیماری عبارتند از تب، بثورات جلدی، ورم ملتحمه (چشم قرمز) و درد مفاصل سردرد، استفراغ، درد عضلانی و درد پشت چشم. بیماری ناشی از ZIKV اغلب خفیف بوده و علائم، تنها برای چند روز تا حدود یک هفته باقی می‌ماند. بیماران به ندرت نیاز به بستری در بیمارستان دارند. تا این لحظه، هیچ درمان اختصاصی برای ویروس Zika در دسترس نمی‌باشد. به بیماران اغلب توصیه می‌شود به مقدار زیادی استراحت داشته باشند، برای جلوگیری از دهیدراته شدن به طور منظم مایعات بنوشند و داروهای ضد درد و تب مانند پاراستامول و استامینوفن مصرف نمایند. نوزادان مبتلا به این عفونت با میکروسفالی (سر غیرعادی کوچک) متولد می‌شوند، که می‌تواند به مشکلات شدید در رشد و مرگ زودرس نوزاد منجر شود.

۵- Dengue type 5 infection

تب دانگ یک عفونت جدید نیست. این ویروس به‌خوبی به‌عنوان عامل تب هموراژیک مورد شناسایی قرار گرفته

است، یک بیماری ویروسی است که به آن تب دانگ، تب دانگ و تب استخوان‌شکن هم گفته‌اند. این بیماری از طریق پشه‌ای به نام آندس به انسان منتقل می‌شود. این پشه که به ببر آسیایی مشهور شده است در مناطق استوایی جهان به‌ویژه آسیای جنوب شرقی از جمله مالزی وجود دارد. این بیماری اخیراً گسترش زیادی یافته است و تلفات انسانی زیادی بر جای گذاشته است. علائم این بیماری سردرد، کمردرد و پشت درد، تب معمولاً شدید و در برخی موارد خارش و جوش در قسمت‌های مختلف بدن است. بیمار بایستی فوراً در بیمارستان مداوا شود در غیر این صورت امکان مرگ زیاد است. نگرانی قابل‌توجهی در مورد ویروس جدید نوظهور به نام سروتیپ ۵ دانگ وجود دارد. این ویروس در چند سال اخیر شناسایی شده است. این سروتیپ ویروسی اولین بار در کشور مالزی در چرخه انتقال جنگلی دیده شده است. محققان عقیده دارند که این ویروس واریانته‌ای از ویروس دانگ تیپ ۴ است. Mustafa و همکاران متوجه شدند که علت ظهور سروتیپ جدید می‌تواند ناشی از نوترکیبی ژنتیکی، انتخاب طبیعی و گذرگاه ژنتیکی باشد. در این بیماری تظاهرات بالینی تب دانگ معمولی مثل تب و علائم سه‌گانه شامل ترومبوسیتوپنی، لمفوسیتوز آتیپیک و احتقان خون می‌تواند اتفاق بیفتد.

منابع:

1. Wiwanitkit Somsri, Wiwanitkit Viroj: Acute viral hemorrhagic disease: A summary on new viruses. Journal of Acute Disease: 4(4):2015.
2. Voide C, Asner S, Giulieri S, Cavassini M, Merz L, Tissot F, et al. [Infectious diseases]. Rev Med Suisse 2014;10(412-413): 61-5. French.
3. Alvarez-Falconi PP, Rios Ruiz BA. [Oropuche fever outbreak in Bagazán, San Martín, Peru: epidemiological evaluation, gastroin-testinal and hemorrhagic manifestations]. Rev Gastroenterol Peru 2010;30(4): 334-40. Spanish.
4. Aguilar PV, Barrett AD, Saeed MF, Watts DM, Russell K, Guevara C, et al. Iquitos virus: a novel reassortant Orthobunyavirus associated with human illness in Peru. PLoS Negl Trop Dis 2011;5(9): e1315.
5. Durand Velasco S, Fiestas Soforano V, Sihuinchá Maldonado M, Chavez Lencinas C, Vasquez Vela V, Torrejon Flores C, et al. [Impact of the dengue epidemic due to a new lineage of DENV-2 American/Asian genotype in the health services demand in hospital "Cesar Garayar Garcia", Iquitos]. Rev Peru Med Exp Salud Publica 2011;28(1): 157-9. Spanish.
6. Morrison AC, Minnick SL, Rocha C, Forshey BM, Stoddard ST, Getis A, et al. Epidemiology of dengue virus in Iquitos, Peru 1999 to 2005: interepidemic and epidemic patterns of transmission. PLoS Negl Trop Dis 2010;4(5): e670.
7. Mercer DR, Castillo-Pizango MJ. Changes in relative species compositions of biting midges (Diptera: Ceratopogonidae) and an outbreak of Oropouche virus in Iquitos. Peru J Med Entomol 2005;42(4): 554-8.